

## Verslag van het jaar 1925.

Als vervolg van de laatste dagen van 1924 zette het nieuwe jaar in met storm en regen, welke enkele dagen duurde en waarop mooi, zacht weer volgde. Steeds zoel, nattig en mistig. De laatste dagen van Jan. waren onstuimig. De eerste week van Febr. ruig en stormachtig met den 6<sup>den</sup> en 8<sup>sten</sup> zeer veel regen. Later zacht en vochtig tot de 23<sup>sten</sup> Febr. nachtvorsten, terwijl de laatste dagen van Febr. vrij veel regen bracht. Later klaarde het op en was het spoedig opgedroogd, zoodat kunstmestzaaien, karwij eggen, en schoffelen, heel goed ging. Den 8<sup>sten</sup> Maart en de volgende dagen, onweer met vorst. Den 13<sup>den</sup> gelukkig weer dooi. De volgende week was echter weer mis. Steeds nachtvorst met vrij erge sneeuwbuien en soms vrij veel regen. Overigens overdag mooi weer, hetgeen eenige dagen aanhield. De grond droogt langzamerhand op. Den 26 Maart kon men onder minder gunstige omstandigheden een perceel erwten zaaien. De volgende dagen iets meer drogend en zeer koud met sneeuwbuien. Onder minder gunstige omstandigheden kon worden gezaaid. Den 1<sup>sten</sup> April weer nattig, doch de volgende dagen met N. wind opklarend, koud en nachtvorsten, vervolgens prachtig weer, steeds meer drogend. Het zaaien was dan ook den 11 April afgeloopen, alhoewel de grond hard en pakking is. De volgende week is het weer nat en koud, vooral den 19 April veel regen. Den 20<sup>sten</sup> opklarend met sterke, drooge N. wind. April bleef overigens groeizaam, overdag soms warm, en groeizaam met kleine regenbuien. Nachtvorsten zijn soms vrij erg, zoodat vooral het winterkoren miskleurig wordt. Er loopt reeds veel vee in de weide. Den 2 Mei onweer en koude N. wind met slagregen. De volgende dagen van Mei groeizaam met regen- en onweersbuien. Op sommige plaatsen slagregens met zwaar onweer, waarop sterk drogend weer volgde met O. wind en warm, hetgeen tot de avond van 23<sup>sten</sup> Mei duurde, welke avond onweer en milde regen bracht. De laatste week van Mei onstuimig met veel regen. Den 30<sup>sten</sup> opklarend en de 1<sup>ste</sup> week van Juni prachtig weer, nu en dan iets warm. Deze droogte en warmte bleef steeds aanhouden, soms tot boven 80° F. tot den 14<sup>den</sup> Juni iets onstuimig met motregen. Overigens steeds weer sterk drogend. Het hooien is in volle gang. Later werd het weer steeds onstuimiger. Hier en daar veel onweer-, regen- en hagelbuien. Hier bepaalde het zich tot motregens met sterken N. wind. Met hooien gaat het althans slecht. De laatste week van Juni bracht erg veel regen. Tusschenbeide is het echter goed weer en milder. De karwij is gezicht. Later bleef het droog en werd het weer warmer. Den 4<sup>den</sup> Juli onweerachtig, zonder noemenswaardig regen aan te brengen. Het bleef prachtig weer, totdat er den 10<sup>den</sup> Juli vrij veel regen viel. In de polder niet zoo veel, doch verder naar binnen hier en daar veel water. Geheel anders de volgende dagen, steeds sterk drogend en zeer warm. Dag aan dag boven 80° F. Het inhalen gaat zeer vlug, zoodat 16 Juli alle gerst is gedorschen en kool en karwij is ingehaald. Altijd door felle droogte en zeer warm, steeds 84° tot 90° F. Hier en daar onweer met regen, waarvan wij niet profiteeren, behoudens kleine stofregentjes. Den 25<sup>sten</sup> Juli is het iets koeler geworden, pl.m. 78°. Tot 28 Juli bleef dit droge heete weer aanhouden. Een dagregen maakte een einde aan de warme zomerdagen. De volgende dagen onweersbuien en regen. Den 1<sup>sten</sup> Aug. geweldige regenbuien en broeierig. De werkzaamheden schieten slecht op. Het vlas, pas 31 Juli en 1 Aug. veel te laat geplukt. Bij de warmte ging het trekken zeer slecht, en bij de regendagen heelemaal niet. Gelukkig herstelde zich de weersgesteldheid

en hadden we een prachtige week, zoodat alle dagen vlug kon worden gewerkt en was dan ook 8 Aug. alles gezicht, uitgezonderd kanarie en maanzaad. Den 9<sup>den</sup> en 10<sup>den</sup> Aug. zeer zware onweersbuien, met hier en daar regen- en hagelbuien. Den 10<sup>den</sup> Aug. in den Gelderschen achterhoek noodweer door wervelstormen, waarbij enkele plaatsen gedeeltelijk en Borculo bijna geheel door een cycloon werden verwoest. Direct hierop volgde weer mooi weer en kon het oogsten vlug opschieten. Augustus bleef steeds mooi en droog, zoodat het koren den 23 Aug. uitgezonderd kanarie en maanzaad binnen was. De laatste dagen waren iets buiig met motregens. Met Sept. begon het weer slechter te worden. Steeds buien, met nu en dan regen en veel lager temperatuur. Eenige dagen later wordt het warmer, overdag mooi, 's nachts soms zware regenbuien, later nachtvorsten. Den 19<sup>den</sup> Sept. 's avonds onweer met regen en wind. Alhoewel onstuimig en regenbuien kon dags doorgewerkt worden met zaaien tot den 26<sup>sten</sup> Sept. Dien dag regen, later opklarend met prachtig zomerweer, hetgeen steeds aanhield tot den 11<sup>den</sup> Oct. behoudens enkele regenbuitjes. Den 11<sup>den</sup> Oct. werd het plotseling anders. Te dezen dag onweersbuien met hagel en veel regen. De slooten, welke tot dusver nog steeds zoo goed als droog waren, zijn in deze week vol water gekomen. Daarbij steeds stormachtig en koud. De werkzaamheden staan nagenoeg stil. Het vee is den 15<sup>den</sup> Oct. alle-

#### Historische opmerking bij deze pagina

- **De Stormramp van Borculo (10 augustus 1925):** Dit verslag bevat een unieke historische vermelding van een van de beruchtste natuurrampen uit de Nederlandse geschiedenis. De auteur spreekt heel accuraat over een "*cycloon*" (tegenwoordig geclassificeerd als een zware F4-tornado) die het Gelderse stadje Borculo destijds vrijwel volledig in de as legde. Het feit dat een Groningse boer dit destijds in zijn dagboek opnam, laat zien hoe groot de landelijke impact van deze ramp was.

reeds gestald. Ook volgende dagen zeer onstuimig, veel regen en storm. De laatste dagen van Oct. echter waren prachtig. Lichte nachtvorsten en overdag zomersch weer. Jammer dat dit prachtige weer direkt weer ten einde was. Den 2<sup>den</sup> Nov. erg regenachtig, hetgeen de heele week aanhield, terwijl de daarop volgende week plotseling sterke nachtvorsten bracht met mooie dagen. Den 14<sup>den</sup> Nov. onweer, later opklarend met vorst. Prachtig winterweer, overdag in de zon dooi tot 21 Nov. zacht en zeer veel regen. Regenachtig weer volgt hierop en den 25<sup>sten</sup> Nov. een zware storm uit het Noorden, welke vele ongelukken veroorzaakt en boomen en huizen omver wierp of beschadigde. Daarna weer vorstig en sneeuw, vooral 28 Nov. vrij veel sneeuw en later strenge vorst. Den 3 en 4<sup>den</sup> Dec. zelfs 18° C. Later nam de koude af totdat het den 8<sup>sten</sup> Dec. dooi werd en eenige dagen aanhield. Den 13<sup>den</sup> begon het echter opnieuw licht te vriezen en de eerste sneeuw, welke met den dooi nagenoeg verdwenen was, werd opnieuw weer aangevuld, terwijl het tevens weer begon te vriezen, echter niet in zoo sterke mate nl. tot 7° C. Slechts een paar dagen van dien aard, zoo was het den 17<sup>den</sup> Dec. weer dooi in snelle tempo. Den 19<sup>den</sup> is de sneeuw opnieuw weer aangevuld en zoo ging het steeds bij afwisseling dooi, dan dooi, dan weer sneeuw en ijs en eindigde ten slotte 1925 met zeer zachte temperatuur, hetgeen ten gevolge had zeer hoge waterstand. In het Zuiden van Nederland werd deze toestand een katastrofe. Door de plotselinge dooi werd het water in de Maas zoo geweldig opgestuwd, dat de dijken overliepen en begaven.

In alle riviersteken kwamen overstromingen voor, doch het ergste in de Maas-streken. Men kan dan ook haast zeggen dat bijna half Nederland onder water stond. In sommige plaatsen staat het water tot aan de daken. Menschen en vee moesten heele dorpen verlaten. Huizen storten in en de wegen zijn alle onbegaanbaar.

De politieke toestand is langzamerhand meer normaal geworden en heeft weinig bijzonders gebracht.

De winter heeft geen invloed gehad op het koren. De klavers zijn goed terwijl de weiden voldoende zijn.

Werkvolk was er steeds voldoende te krijgen, behalve in 't vlasplukken. Door de sterke droogte welke er toen heerschte ging het plukken slecht en kwamen vele perceelen te laat aan de beurt, waarvan de kwaliteit veel had te lijden. De loonen waren dezelfde als in vorigen jaren. Over de prijzen valt weinig te zeggen van de verschillende produkten.

#### **Historische opmerking bij deze pagina**

- **De Watersnood van 1926 (eind december 1925):** De auteur beschrijft hier op indringende wijze de beruchte overstroming van de Maas rond de jaarwisseling. Door plotselinge dooi in de Ardennen en enorme regenval steeg het water tot recordhoogte. Het land van Maas en Waal en grote delen van Limburg en Noord-Brabant kwamen blank te staan. Dit staat te boek als een van de grootste Nederlandse rivieroverstromingen van de 20e eeuw.

Wel zijn de schommelingen nogal vrij sterk, doch gemiddeld komt men meer stationair uit. Een gelukkige of ongelukkige markt kan echter veel verschil maken. De beginmarkten in Aug. en de eindmarkten in Mei-Juni waren de hoogste, terwijl de herfstmarkten Sept. enz. aanmerkelijk lager waren. De kiloprijzen lopen van 10 tot 12 ct. ongeveer. De zaderijen als koolzaad f 25.- maanzaad f 60.- was hoog. Daarentegen karwij ruim f 10.- zeer laag. De vee prijzen houden zich nog in de richting van 't vorige jaar evenals de schapen. De prijzen der paarden gaat steeds achteruit en nadert men de vooroorlogsche prijzen.

De gezondheidstoestand van het vee was goed, alhoewel mond- en klauwzeer hier en daar nogal voorkwam.

Plantenziekten hadden we weinig te lijden, behalve de erwte-made die veel schade heeft veroorzaakt. De erwtenopbrengst was dan ook zeer slecht en de kwaliteit nog slechter.

Over 't algemeen was de oogst vrij goed te noemen. De tabellen van 1925 geeft hiervan een nauwkeuriger overzicht. Niettegenstaande blijven de uitgaven te groot, waardoor het eindsaldo niet gunstig is. Doch niettegenstaande alles blijven de landsprijzen zich steeds bewaren, o.a. pl.m. f 3000.- per H.A. koopprijs en f 100.- huurprijs van 1<sup>ste</sup> klassen. De slechtste boerderijen zijn nog duurder en bedraagt f 1000.- à f 1500.- . Dit jaar werd niet veel aangeboden.

Verkocht werden o.a. eene boerderij te de Waarden van Buining groot 40.14.20 H.A., vaste huur f 450.- voor f 97400.- aan J.G. Dijkstra, 30 Oct. 1925.

Op 21 Dec. 1925 werd verkocht de boerderij Nieuw Klooster te Krewerd, behoorende van K.A. Hamminga, groot 31.37.20 H.A., huur f 225.- verkocht aan Mr. Tob. Oving te Groningen voor f 62700 en f 1000.- overname.

Den 29<sup>sten</sup> Oct. 1925 werden de groenlanden van de erven Allersma. Noordhof verkocht voor 2.54.50 H.A. eigen f 14710.- aan P. v. d. Kolonel en 9.91.12 H.A. huur f 50.- voor f 24150 aan W. v. d. Velde.

Van 37 verkochte boerderijen in Groningen is de prijs gem. f 2388.- per H.A. de vaste huur omgerekend na 4%; in 1922-23 was dit f 2275 en in 1923-24 f 2308.

Noordpolder Febr. 1927.

H. Allersma

### Historische & Economische Toelichting

- **Mond- en klauwzeer:** Dit was destijds een van de meest gevreesde en hardnekkige virusziekten onder het Nederlandse vee, die voor grote economische schade zorgde.
  - **Vastgoedprijzen en de Groninger landbouw:** Zeer interessant is het gedetailleerde overzicht van boerderijverkoop (zoals boerderij *Nieuw Klooster* te Krewerd). Allersma berekent heel analytisch de gemiddelde grondprijzen per hectare in Groningen (f 2388.-) en vergelijkt dit met voorgaande jaren om de economische trends te staven.
  - **Ondertekening:** Let op de datering onderaan. Hoewel het verslag over het jaar 1925 gaat, is het pas in **februari 1927** definitief uitgeschreven en ondertekend. Boeren wachtten vaak de definitieve verkoopcijfers en eindafrekeningen van de wintermarkten af voordat ze het jaarverslag sloten.
-